

Uloga sindikata nastavnika u obezbjeđenju kvaliteta u svim oblicima stručnog obrazovanja

Beč, 7-9. april 2014.

U organizaciji *Evropskog komiteta sindikata obrazovanja* (ETUCE) i *Evropskog sindikalnog instituta* (ETUI) održan je seminar u Beču u periodu od 7-9. aprila 2014. godine na temu ***Uloga sindikata nastavnika u obezbjeđenju kvaliteta u svim oblicima stručnog obrazovanja***. Seminaru je prisustvovalo 47 predstavnika evropskih sindikata obrazovanja. U ime Sindikata prosvjete Crne Gore učesnik je bio kolega Jovan Drašković.

Ekonomsko-finansijska kriza je, između ostalog, u većini evropskih država, izazvala problem sve veće nezaposlenosti mladih ljudi. Borba protiv nezaposlenosti mladih je postala jedan od važnijih ciljeva evropskih institucija. Savjet Evropske Unije je 2009. godine usvojio preporuke o uspostavljanju Evropskog referentnog okvira za osiguranje kvaliteta u stručnom obrazovanju i osposobljavanju (EQAVET). Brojna istraživanja su pokazala da zemlja koja ima najmanji procenat nezaposlenih mladih osoba (4,8%) je Austrija, koja ujedno ima jako efikasan oblik stručnog obrazovanja.

Ciljevi seminara:

- bolje razumijevanje elemenata kvalitetnog stručnog obrazovanja i sistema šegrtovanja;
- pogled iznutra na austrijski sistem stručnog obrazovanja i usavršavanja putem posjete školama;
- bolje razumijevanje Evropskog sistema obezbjeđivanja kvaliteta u stručnom obrazovanju (EQAVET);
- prepoznavanje različitih mogućnosti primjene EQAVET preporuka na nacionalnim i lokalnim nivoima;
- upoređivanje različitih procedura primjene preporuka na nacionalnim i lokalnim nivoima;
- razmjena i analiza dobrih primjera učešća sindikata u obezbjeđenju kvaliteta u srednjem stručnom obrazovanju;
- razmjena metoda i materijala;
- razmjena ideja o mogućnostima primjene određenih koncepata na nacionalnim i lokalnim nivoima.

Na početku seminara *Gabriella Portela* iz Evropskog sindikalnog instituta (ETUI) je ukazala na nedovoljnu informisanost sindikata nastavnika u vezi sa procesom uspostavljanja Evropskog referentnog okvira za osiguranje kvaliteta u stručnom

obrazovanju. Nacionalne agencije su uspostavljale svoje referentne okvire uglavnom bez učešća sindikata.

Agnes Roman, koordinator Evropskog komiteta sindikata obrazovanja (ETUCE) je predstavila rezultate ETUCE istraživanja iz 2013. godine *Uticao ekonomsko-financijske krize na obrazovanje*, koje je pokazalo da je u polovini evropskih država došlo do smanjenja javnih budžeta, dok je u njih 46% došlo do smanjenja budžeta za obrazovanje, a time i umanjenja zarada nastavnika. U 48% zemalja je došlo i do otpuštanja nastavnog osoblja.

Roland Gangl, ekspert za stručno obrazovanje u austrijskim sindikatima, prezentirao je sistem stručnog obrazovanja u Austriji, sa posebnim osvrtom na tzv. dualni sistem (šegrtovanje) koji predstavlja kombinaciju teorije i prakse. Ukoliko se učenici odluče za stručno obrazovanje u dualnom sistemu, prije toga moraju apsolvirati devetu školsku godinu svog obaveznog školovanja. To se najčešće sprovodi na jednogodišnjoj stručnoj pripremnoj politehničkoj školi, gdje učenici kroz odgovarajuću raznovrsnost predmeta, posjeta firmama i stručnih praktičnih dana stiču ciljano usmjeravanje za svoj budući izbor zanimanja. Uslov za početak dvojnog obrazovanja je postojanje ugovora o pohađanju nastave koji učenik/učenica zaključuje sa preduzećem u Austriji. Ovakav sistem podrazumijeva da učenici tri do četiri dana nedjeljno rade u firmi, dok samo jedan ili dva dana odlaze na nastavu u stručnoj školi. Zadatak stručne škole je da produbi opšte obrazovanje i dopuni stručno znanje stečeno u firmi. Šegrtovanje traje, zavisno od zanatskog zanimanja, između dvije i četiri godine. Na kraju svaki šegrt može polagati završni zanatski ispit. Ovaj sistem dvojnog obrazovanja u austrijskim srednjim stručnim školama rezultirao je time da firme imaju mogućnost da zapošljavaju radnike za koje su sigurne da posjeduju znanja i vještine koje su zaista i potrebne za rad na funkcijama za koje se i primaju. Sa druge strane, osim ranog usmjeravanja, za roditelje i učenike nije nevažno ni to što učenici tokom cijelog školovanja u dualnom sistemu primaju određenu novčanu nadoknadu.

Učesnici seminara su posjetili dvije stručne škole, gdje su se na licu mjesta uvjerali u sve specifičnosti austrijskih škola. Ono što se čini dominantnim konceptom je snažna povezanost obrazovnog sistema sa privredom, odnosno fleksibilnost obrazovnog sistema koji ne samo da prati potrebe privrede nego je i značajan faktor razvoja zemlje. Participacija privrede i poslodavaca u obrazovanju je jedan od oslonaca sistema osiguranja kvaliteta srednjeg stručnog obrazovanja. Impresivni su utisci o uslovima u kojima se odvija nastava u stručnim školama, jer se radi o savremenim ustanovama, sa svom neophodnom opremom za učenje i praktičan rad.

Tina Bertzeletou iz Evropskog centra za razvoj stručnog obrazovanja (*CEDEFOP*) je istakla da je kvalitetno obezbjeđivanje stručnog obrazovanja preduslov za njegovu privlačnost. Da bi garantovale kvalitet, povećanu transparentnost, međusobno povjerenje, mobilnost radnika i učenika, zemlje EU (i zemlje kandidati) treba da definišu okvire obezbjeđenja kvaliteta u skladu sa Preporukom EQAVET-a. Neophodno je unaprijediti inicijalnu i kontinuiranu obuku za nastavnike, trenere, mentore i savjetnike fleksibilnom ponudom obuka i ulaganjem. Zemlje učesnice treba da rade zajedno na utvrđivanju najboljih praksi i principa usmjeravanja u pogledu kompetencija i profila nastavnika i instruktora u stručnom obrazovanju. Ovo se može uraditi uz podršku Evropske komisije i Cedefop-a.

Juergen Horschinegg iz Ministarstva obrazovanja Austrije predstavio je Inicijativu za kvalitet u stručnom obrazovanju (QIBB). Fokus ove inicijative, koja je u skladu sa preporukom EQAVET, je na sistematskom razvoju pouzdanosti i kvaliteta nastave i obuke, kao i kvaliteta administrativnih usluga. Usmjerenje je na ishode obrazovanja i predstavlja kontinuirani proces unapredjivanja sa 4 elementa – planiranje, realizacija, provjera, djelovanje. Provjera se vrši internim i eksternim vrednovanjem, sa posebnim akcentom na vrednovanje kroz posjetu kolega jednakih po obrazovanju i poziciji (peer review).

Učesnici seminara su u radnim grupama analizirali na koji način sindikati nastavnika mogu uticati na osiguranje kvaliteta u stručnom obrazovanju i kako nastavnici mogu koristiti primjenu EQAVET preporuka, kao i koji su izazovi i buduće akcije.